

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

10 เมษายน 2552

ส่งต่อเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัด สพม. ๑๓ โดย นางสมคิด ศรีแก้ว ศึกษานิเทศก์ สพม. ๑๓

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึงหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการเรียนรู้จากภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผู้เรียนแสวงหาองค์ความรู้ที่ตอบสนองกับวิถีชีวิตของตนเอง ปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนจะเรียนรู้ตามสภาพจริงของตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้การพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ (กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน. 2543 : 3) จึงอาจสรุปได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง ประสพการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จัดตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้นๆ เป้าหมายหลัก คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้ดีขึ้น

หลักการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรท้องถิ่น มีหลักในการพัฒนาที่ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายได้เกิดปัญญา หรือเกิดการเรียนรู้ ดังนี้ (กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน. 2543 : 4)

- 1. การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้** มีเป้าหมายมุ่งที่การเรียนรู้สภาพปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และการปรับปรุงอย่างลึกซึ้ง คือ ให้รู้และเข้าใจอย่างกระจ่างว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ของตนเองได้
- 2. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติจริง** มีเป้าหมายมุ่งที่การเรียนรู้ในการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการปฏิบัติจริง จนเกิดความชำนาญและสามารถปฏิบัติได้ในทุกสถานการณ์
- 3. การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน** มีเป้าหมายมุ่งที่การเรียนรู้ เพื่อเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมด้วยการมีความเชื่อ และตระหนักว่ามนุษย์ทุกคนต้องร่วมมือกัน พึ่งพาอาศัยกันและอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข
- 4. การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพ** เป้าหมายมุ่งที่การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่ออกงาม ปรับปรุงบุคลิกภาพอย่างมั่นใจ เน้นการมีเหตุผลและมีวิสัยทัศน์

ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ผู้เรียน ชุมชนและครูร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนจากชีวิต เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข การเรียนการสอนจะสอนตามความต้องการของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น หลักสูตรท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้ (กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน. 2543 : 5)

1. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนเฉพาะเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามสภาพปัญหาที่เป็นจริง
2. ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ เพื่อที่จะมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงของตนเองในวันข้างหน้า รวมทั้งวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง
4. ชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชน มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน

ลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น ลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น มีลักษณะดังต่อไปนี้ (กองพัฒนาการศึกษาภายนอกโรงเรียน. 2543 : 5)

1. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความหลากหลายของปัญหามุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับเพศ วัย มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด และทักษะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะและสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นได้อย่างเหมาะสม
2. เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ท้องถิ่นตนเอง เป็นการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับชีวิตจริงและการทำงาน รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเองมีการส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
3. เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริง และมุ่งเน้นการเรียนรู้อย่างบูรณาการ ไม่แยกส่วนของกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอันจะนำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้
4. เป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
5. เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมในด้านศีลธรรม จริยธรรมและการธำรงไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย การรักษาสีงแวดล้อม เกิดศรัทธาเชื่อมั่น ในภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนและของประเทศชาติ

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ดังนี้ (กองพัฒนาการศึกษา นอ โรงเรียน. 2543 : 13)

ขั้นที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาของชุมชน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชนและความต้องการของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 เขียนผังหลักสูตร

ขั้นที่ 4 เขียนหลักสูตร

1. สำรวจสภาพปัญหาของชุมชน คือ การศึกษาข้อมูลเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้สำรวจได้แก่ ครูการศึกษาภายนอกโรงเรียน ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง โดยสำรวจข้อมูลจากเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลจากวางแผนของศูนย์บริการการศึกษาภายนอกโรงเรียนอำเภอ ข้อมูลจาก จปฐ. ข้อมูลจาก กชช.2 ค และจากหน่วยงานอื่นๆ ที่ได้รวบรวมไว้แล้ว และสำรวจข้อมูลปฐมภูมิที่ผู้สำรวจไปรวบรวมข้อมูลจากชุมชน เป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่แท้จริง และเป็นปัจจุบันของผู้เรียนและชุมชน

ประเด็นในการสำรวจข้อมูล เช่น โครงสร้างด้านกายภาพ และประวัติชุมชนข้อมูลประชากร เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และวัฒนธรรม การเมือง การปกครองและข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน

วิธีการสำรวจสภาพปัญหาของชุมชน อาจใช้หลายๆ วิธีการผสมผสานกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์และเป็นรูปธรรม เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การสังเกต หรือการจัดเวทีประชาคม เป็นต้น

2. การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เมื่อทำการสำรวจชุมชนเสร็จแล้ว ข้อมูลที่ได้จะมีสภาพปัญหาของชุมชนที่หลากหลาย มีทั้งปัญหาที่เป็นระดับความต้องการ (What) และปัญหาความจำเป็น (Need) ดังนั้น จะต้องนำปัญหานั้นมาวิเคราะห์ จัด

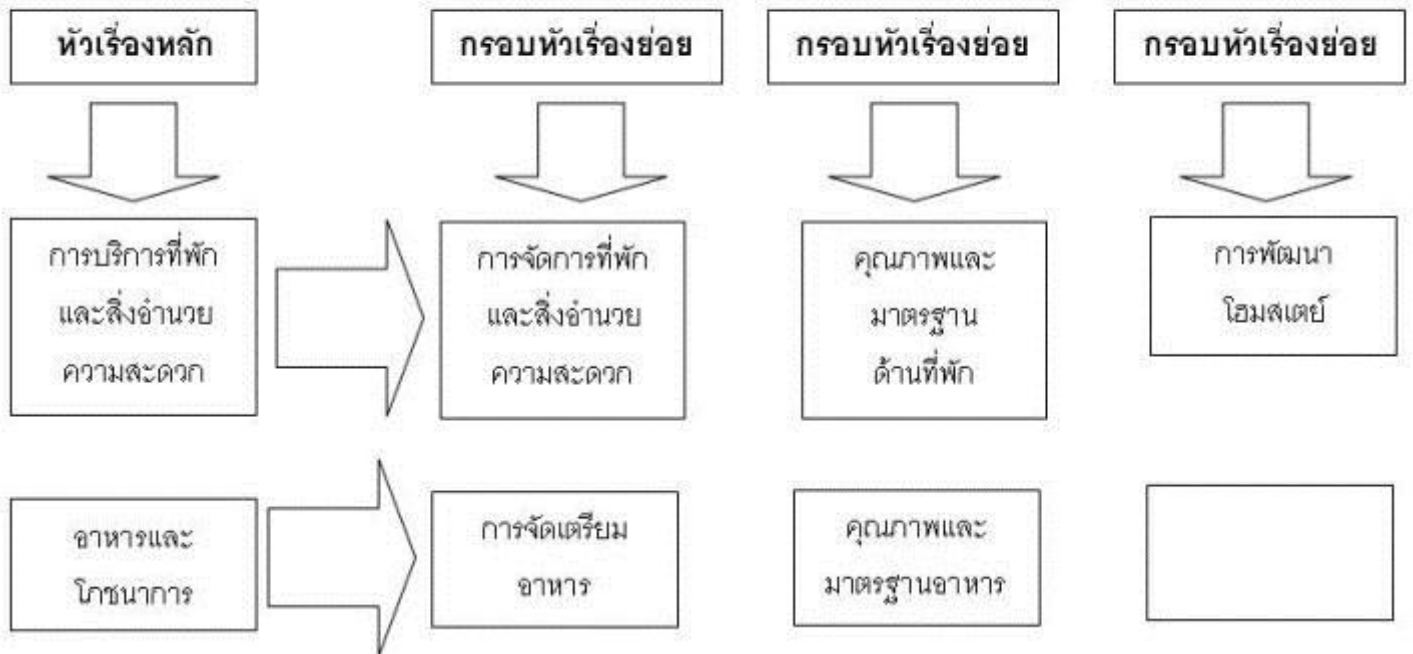
หมวดหมู่ของปัญหา เช่น แบ่งตามประเภทความรุนแรงของปัญหา ความยากง่ายในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ความเร่งด่วนของปัญหา และข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และนำทรัพยากรใช้ให้เกิดประโยชน์

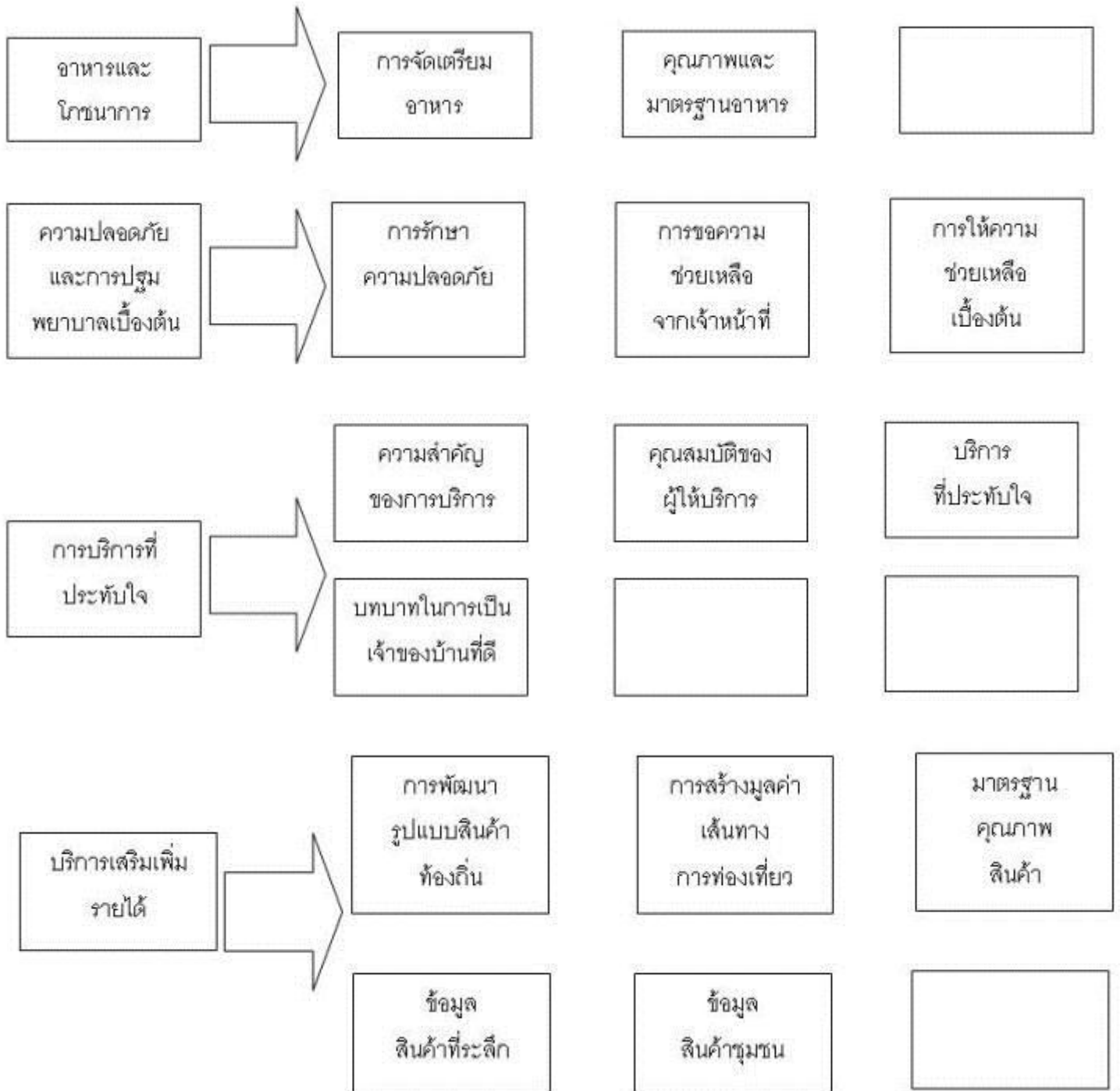
3. การเขียนผังหลักสูตร การจัดทำผังหลักสูตรท้องถิ่น ผังหลักสูตร หมายถึง กรอบความคิดหัวข้อของหลักสูตร ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ประกอบด้วยหัวข้อเรื่อง หรือหัวข้อเนื้อหาหลัก และหัวข้อย่อยที่ได้จากความต้องการ (เป็นผลจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา จากการสำรวจมาจากชุมชน) ให้นำหัวข้อความต้องการมาจัดทำผังหลักสูตรท้องถิ่น โดยโครงสร้างของผังหลักสูตร ประกอบด้วย

หัวเรื่องหลัก (Theme) หรือหัวข้อเนื้อหาหลักเป็นหัวข้อที่บอกลถึงชื่อเรื่องใหญ่ได้จากกลุ่มความต้องการ (ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา) ซึ่งจะคลุมความต้องการย่อยๆ ในขอบข่ายเรื่องเดียวกัน

หัวข้อย่อย (Title) เป็นหัวข้อเรื่องที่ตั้งจากความต้องการย่อยที่อยู่ในกลุ่มความต้องการใหญ่ ซึ่งอาจมีหลายเรื่อง ในการพิจารณาหัวข้อย่อย ให้พิจารณาความต้องการย่อยที่วิเคราะห์แล้วก่อน ถ้าเรื่องใดเป็นเรื่องกลุ่มเดียวกัน โดยรวมเป็นหัวข้อเดียวกัน การสร้างกรอบหัวข้อย่อย จะต้องจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้นตามลำดับ หรือจัดลำดับจากความเร่งด่วน ไปสู่เนื้อหาที่เร่งด่วนน้อยกว่าการสร้างกรอบหัวข้อย่อยสามารถสร้างเพิ่มเติมได้ ดังนั้น ในแต่ละหัวข้อหลักควรมีกรอบวางไว้ด้วยเมื่อพบปัญหาใหม่ในเรื่องเดียวกันก็สามารถมาใส่กรอบเพิ่มเติมได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างผังหลักสูตรอาชีพโฮมสเตย์

4. การเขียนหลักสูตรท้องถิ่น การเขียนหลักสูตรท้องถิ่น ทาบา (Tabá ; อ้างถึงในกองพัฒนาการศึกษาออกโรเรียน. 2543) มีแนวคิดว่าการพัฒนาหลักสูตร ไม่ว่าจะ เป็นรูปแบบอย่างไร ควรมียุคประกอบ 4 ประการด้วยกัน คือ 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา 2) เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3) กระบวนการเรียนการสอนและ 4) โครงการประเมินผลตามหลักสูตร ดังนั้น การเขียนหลักสูตรท้องถิ่น ได้กำหนดโครงสร้างการเขียนหลักสูตรไว้ดังนี้ คือ

1. ชื่อหลักสูตร
2. ความสำคัญ
3. จุดมุ่งหมาย
4. วัตถุประสงค์
5. เนื้อหาหลักสูตร

6. เวลาเรียน
7. แหล่งเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียน
8. การวัดและประเมินผลการเรียน
9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
10. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร

หลักในการเขียนหลักสูตร หลักในการเขียนหลักสูตร มีดังนี้

1. ความสำคัญ หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาสามารถสร้างขึ้น เพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนในด้านต่างๆ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมา เพื่อสนองต่อความต้องการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งของชุมชน โดยพัฒนาเนื้อหาสาระแบบมีส่วนร่วมของบุคคลหลายๆ ฝ่ายอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และเนื้อหาเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง ชุมชน และสังคมในภาพรวมได้

2. จุดมุ่งหมาย (Aims) หมายถึง ข้อกำหนดทั่วไปที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะและทิศทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ที่ออกแบบไว้ให้บรรลุ ซึ่งผลผลิต หรือพฤติกรรมในอนาคต

ตัวอย่างจุดมุ่งหมายของอาชีพ โฮมสเตย์

1. เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นได้พัฒนาคุณภาพชีวิต
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นมีความรู้และทักษะความสามารถจัดการท่องเที่ยวในชุมชนได้

3. วัตถุประสงค์ (Objective) เป็นคำที่มีความเฉพาะเจาะจงเป็นเครื่องบ่งชี้ผลลัพธ์กับหลักสูตร เป็นลักษณะจุดประสงค์ปลายทาง

ตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียน

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการจัดการ โฮมสเตย์ (Home Stay)
2. สามารถบริหารจัดการ โฮมสเตย์ และจัดกิจกรรมนำเที่ยวได้
3. มีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น
4. **เนื้อหาหลักสูตร** เป็นการนำหัวข้อหลัก (Theme) ที่กำหนดไว้มาเขียน ซึ่งเนื้อหาของหลักสูตร จะต้องตอบสนองต่อการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรบาทา (Taba. 1973 : อ้างถึงใน พรรษา นิลวิเชียร. 2544 : 126) เสนอแนะเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งเนื้อหาของหลักสูตรจะต้องถูกต้องและมีความสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยและเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญ เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน มีความสมดุลทั้งความกว้างและความลึก สนองวัตถุประสงค์หลากหลายอันได้แก่การหาความรู้ใหม่ การคิดอย่างมีประสิทธิภาพ เจตคติ ความสนใจ นิสัยที่เหมาะสมและทักษะสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเรียนได้ และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
5. **เวลาเรียน** ให้ระบุเวลาเรียนตลอดหลักสูตร ใช้เวลาที่ชั่วโมง และแยกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ใช้เวลาทั้งหมดกี่ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียนต้องมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการสอน
6. **แหล่งการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียน** บอกแหล่งการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียน เช่น ศึกษาจากเอกสารวิชาการ ศึกษาจาก VCD ศึกษา Website ศึกษาจากผู้รู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

7. การวัดและประเมินผล ระบุว่ามีการวัด และประเมินผลด้วยวิธีใด เช่น การสังเกต การทดสอบ การวัดจากชิ้นงาน เป็นต้น

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ บอกความคาดหวังของผลลัพธ์ทางการศึกษา ทั้งในระดับกว้างและระดับเฉพาะ เช่น

1. ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการ โสมสเดย์ได้
2. ผู้เรียนและชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดความเข้มแข็งของเศรษฐกิจของชุมชน
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพ โสมสเดย์

9. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ให้นำหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย เนื้อหาของหลักสูตรในแต่ละเรื่องทั้งหมดมาเขียนไว้พร้อมระบุจำนวน ชั่วโมง ในแต่ละหัวข้อหลัก

ตัวอย่างการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างแบบการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น

ชื่อหลักสูตร

ความสำคัญ

.....
.....
.....
.....

จุดมุ่งหมาย

1.
.....
2.
.....

วัตถุประสงค์

1.
.....
2.
.....
3.
.....

เนื้อหาของหลักสูตร

ประกอบด้วยเนื้อหา เรื่อง ดังนี้

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

เวลาเรียน

หลักสูตรวิชาชีพ ใช้เวลาเรียนทั้งหมด ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ชั่วโมง

แหล่งการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียน

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1.
.....
- 2.
.....
- 3.
.....

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.
.....
- 2.
.....
- 3.
.....
- 4.
.....

โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหา เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 จำนวน ชั่วโมง

- 1.1
.....
- 1.2
.....
- 1.3
.....

เรื่องที่ 2 จำนวน ชั่วโมง

2.1

.....

2.2

.....

2.3

.....

(ตัวอย่าง) หลักสูตรท้องถิ่น

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรการพัฒนาอาชีพ โสมสเคย์

ความสำคัญ

การพัฒนาอาชีพ โสมสเคย์ เป็นรูปแบบของการประกอบอาชีพของประชาชน โดยได้นำต้นทุนทางสังคม คือ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมาบริหารจัดการและเพิ่มมูลค่าจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบโสมสเคย์ ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาโสมสเคย์ ยึดหลักการของการศึกษาตลอดชีวิต โดยให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เน้นการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ควบคู่กับสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ โสมสเคย์ ภายใต้ยุทธศาสตร์การใช้ต้นทุนทางธรรมชาติ ทุนทรัพยากรบุคคล ทุนภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนงบประมาณของรัฐ และทุนทางความรู้มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ โสมสเคย์ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพให้ผู้ประกอบอาชีพ โสมสเคย์มีความรู้ และสามารถพัฒนาตนเองและกลุ่มไปสู่การบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน เป็นไปตามหลักการของโสมสเคย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับตนเอง บุคคลภายนอก ได้แก่ นักท่องเที่ยวและเครือข่าย นำไปสู่การเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน โดยชุมชน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่น ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยนำหลักของการจัดโสมสเคย์มาพัฒนา
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน ท้องถิ่นมีความรู้ เกิดทักษะการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียน

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจแนวทางการพัฒนาอาชีพ โสมสเคย์
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอาชีพ โสมสเคย์ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่
3. เพื่อให้ผู้เรียนความสามารถในการบริหารจัดการอาชีพ โสมสเคย์ได้
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดกิจกรรม โสมสเคย์ได้อย่างมีมาตรฐาน

เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหา 12 เรื่อง ดังนี้

1. สถานการณ์การท่องเที่ยวที่ขวอคิด ปัจจุบัน และอนาคต
2. นโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2546 – 2549
3. ความรู้พื้นฐานในการจัดโฮมสเตย์
4. แนวทางการจัดกิจกรรมนำเที่ยว
5. เทคนิคการให้บริการสำหรับผู้ประกอบการโฮมสเตย์
6. เทคนิคการให้บริการสำหรับผู้ประกอบการโฮมสเตย์
7. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเป็นมัคคุเทศก์
8. แนวทางการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโฮมสเตย์
9. การศึกษาคูงานในแหล่งประกอบการโฮมสเตย์
10. เทคนิคการประกอบอาหารสำหรับผู้ประกอบการโฮมสเตย์
11. การปฐมพยาบาลเบื้องต้น
12. ภาษาอังกฤษ เพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้ประกอบการโฮมสเตย์

เวลาเรียน

หลักสูตรการพัฒนาอาชีพโฮมสเตย์ ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 48 ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี 27 ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ 21 ชั่วโมง

แหล่งการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียน

1. เนื้อหาวิชาการพัฒนาอาชีพโฮมสเตย์ ประกอบด้วยเนื้อหา 12 เรื่อง
2. ศึกษาคูงานสถานประกอบการภายใน ภายนอก
3. ใบความรู้
4. การพบกลุ่มเรียนรู้

การวัดผลประเมินผลการเรียน วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย

1. การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ / การรับรู้ / การมีส่วนร่วม
2. การสังเกตการปฏิบัติจริงในการรับนักท่องเที่ยว
3. สมุดเยี่ยมแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
4. กิจกรรมของกลุ่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจ การบริหารจัดการโฮมสเตย์
2. ผู้เรียนมีแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ได้อย่างยั่งยืน
3. ผู้เรียนมีทักษะการบริหารจัดการโฮมสเตย์
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ได้

โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหา 12 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 สถานการณ์การท่องเที่ยวที่ขวยคิด ปัจจุบันและอนาคต จำนวน 3 ชั่วโมง

1. สถานการณ์การท่องเที่ยวที่ขวยคิด ปัจจุบัน และอนาคต
2. บทบาทการท่องเที่ยวของไทย

เรื่องที่ 2 นโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทย จำนวน 3 ชั่วโมง

1. นโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทย
2. นโยบายด้านการบริการและการท่องเที่ยว
3. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

เรื่องที่ 3 ความรู้พื้นฐาน และมาตรฐานการจัดการ โฮมสเตย์ จำนวน 4 ชั่วโมง

1. ความรู้พื้นฐานในการจัดโฮมสเตย์
2. มาตรฐานการจัดโฮมสเตย์

เรื่องที่ 4 แนวทางการจัดกิจกรรมนำเที่ยว จำนวน 4 ชั่วโมง

1. รายการนำเที่ยว
2. การจัดทำรายการนำเที่ยว
3. การเสนอรายการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว

เรื่องที่ 5 เทคนิคการต้อนรับนักท่องเที่ยว จำนวน 4 ชั่วโมง

1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว
 - 1.1 หลักในการให้การต้อนรับ
 - 1.2 ลักษณะการต้อนรับที่ดี
 - 1.3 คุณสมบัติของพนักงานต้อนรับ
 - 1.4 ข้อควรระวังในการต้อนรับ
2. การบริการนักท่องเที่ยว
 - 2.1 วิธีปฏิบัติในการให้บริการที่เป็นเลิศ
 - 2.2 เทคนิคการบริการสำหรับผู้ประกอบการ โฮมสเตย์
 - 2.3 ความหมายและความสำคัญของการต้อนรับและการให้บริการ

เรื่องที่ 6 เทคนิคการให้บริการสำหรับผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ จำนวน 4 ชั่วโมง

1. เทคนิคการบริการสำหรับผู้ประกอบการ โฮมสเตย์
2. ความหมาย ลักษณะ คุณสมบัติของผู้ให้บริการ
3. วิธีปฏิบัติในการให้บริการที่เป็นเลิศ

เรื่องที่ 7 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเป็นมัคคุเทศก์ จำนวน 4 ชั่วโมง

1. ความหมายของมัคคุเทศก์
2. ประโยชน์ของมัคคุเทศก์

3. บทบาทและหน้าที่ของมัลคูเทศก์
4. ความรู้ทั่วไปสำหรับมัลคูเทศก์
5. มนุษย์สัมพันธ์ของมัลคูเทศก์
6. บุคลิกภาพของมัลคูเทศก์
7. การให้บริการที่ดีของมัลคูเทศก์
8. ปัจจัยและหลักการสำคัญของมัลคูเทศก์

เรื่องที่ 8 แนวทางการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ จำนวน 3 ชั่วโมง

1. ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว
2. องค์ประกอบการท่องเที่ยว
3. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว

เรื่องที่ 9 การศึกษาดูงานในแหล่งประกอบการ โฮมสเตย์ จำนวน 7 ชั่วโมง

1. องค์ประกอบสำคัญของการศึกษาดูงานในแหล่งประกอบการ
2. ขั้นตอนการเรียนรู้ในระหว่างการศึกษาดูงาน
3. ข้อเสนอแนะข้อดีและข้อจำกัดของการศึกษาดูงาน

เรื่องที่ 10 เทคนิคการประกอบอาหารสำหรับผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ จำนวน 3 ชั่วโมง

1. ความหมายของอาหารสารอาหารโภชนาการ
2. อาหารหลัก 5 หมู่
3. เคล็ดลับในการปรุงอาหารประเภทต่างๆ

เรื่องที่ 11 การปฐมพยาบาลเบื้องต้น จำนวน 3 ชั่วโมง

1. การปฐมพยาบาลเบื้องต้น
2. หลักทั่วไปในการปฐมพยาบาล
3. การปฐมพยาบาลในลักษณะต่างๆ

เรื่องที่ 12 ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ จำนวน 6 ชั่วโมง

1. คำศัพท์การทักทายทั่วไป
 2. คำศัพท์จำนวนนับ
 3. คำศัพท์เกี่ยวกับอาหาร
-